
SMISLENO O NIČEMU

MARTIN HEIDEGGER, *Što je metafizika*, IVAN KORDIĆ (ur. i prev.), svezak 1, izvornik i prijevod (108 str.), svezak 2, IVAN KORDIĆ, *Smisao Heideggerove teze o ništavnosti bitka*, Institut za filozofiju, Zagreb, 2015., 183 str.

Nakon izdavanja knjige *Misaono putovanje s Martinom Heideggerom* 2010. godine, Ivan Kordić, jedan od najboljih hrvatskih poznavatelja Heideggerove misli, pruža nam još jedan rezultat svoga dugogodišnjeg bavljenja ovim njemačkim filozofom, za kojega se može ustvrditi kako je uz Ludwiga Wittgensteina zasigurno jedan od najvećih filozofskih umova suvremenoga doba. Valja također napomenuti kako ovo nije prvi prijevod ovoga Heideggerova nastupnoga predavanja u Freiburgu iz 1929. godine. No motivacija za ovaj pothvat je vjerojatno bila činjenica kako je prijašnji prijevod ovoga spisa u sebi sadržavao neke neprikladno prevedene pojmove, pa je prevoditelj smatrao shodnim objaviti prijevod koji vjernije odgovara izvorniku.

Uz hvale vrijedan posao prevođenja izvornoga teksta, Kordić nam u drugome svesku ovoga djela nudi i svoje tumačenje osnovnih postavki Heideggerove filozofije. Drugi dio zasigurno će biti izvrstan putokaz svima koji žele proniknuti u dubinu Heideggerove metafizičke misli, pogotovo onima koji nisu pretjerano dobro upoznati s Heideggerovom filozofijom i čitanje izvornoga teksta im predstavlja problem. Budući da tumačenje nikada ne može biti jednako izvorniku, i sam Kordić poziva čitatelje da se upuste u čitanje izvornoga spisa, onoliko puta koliko je potrebno kako bi se pohvatalo osnovne smjernice Heideggerove misli.

Osim teksta predavanja, u izvorniku se nalaze i „Pogovor“, koji Heidegger piše 1943., osjećajući potrebu na neki način odgovoriti na komentare toga njegova kratkoga spisa koji su se pojavljivali u međuvremenu, te „Uvod“ iz 1949. godine, čiji je cilj zaokružiti čitavu problematiku o kojoj se govori i pridonijeti njezinoj dubini. Sukladno ovome i Kordić će posvetiti tri cjeline svoga komentara trima dijelovima Heideggerova spisa. U prvome će biti riječi o samome nastupnom predavanju i njegovu tumačenju, u drugome o poslije napisanome pogovoru, a u

posljednjem poglavlju se Kordić, zajedno s Heideggerom, pokušava tumačenjem uvodnoga dijela vratiti u temelje same metafizike. Kordić će sugerirati kako bi ovaj redoslijed možda i bio najbolji za čitanje jer je to i kronološki poredak, pa se može pratiti razvoj Heideggerove misli. No ovo se ne treba shvatiti kao izričito pravilo jer je ukalupljivanje jedna od stvari koju je Heidegger najviše kritizirao.

Jedan od glavnih ciljeva Heideggerova filozofiranja upravo je i bio „otvaranje očiju“, kako će to Kordić istaknuti. Potrebno je ljudima skrenuti pozornost na ono što jest, a to što jest ni na koji način nije niti jednostavno niti lako razumljivo. Onime što jest ne možemo ovladati, ne možemo ga postaviti za slugu nekim svojim ciljevima i željama, ne možemo ga prepoznati ni u tehnici ni u tehnologiji suvremenoga svijeta. Stoga se u ovome kontekstu treba promatrati i način Heideggerova pisanja jer on i svojim jezikom, a ne samo svojim mišljenjem, želi pokazati kako je potrebno napraviti radikalni otklon od krutih formi jezika i ispraznih sintaktičkih konstrukcija koje u mnoštvu slučajeva u potpunosti gube dodir sa svijetom.

Svrha filozofiranja nije i ne smije biti nabranje i puko ponavljanje znanja iz povijesti filozofije, uzimajući to kao način na koji se može shvatiti i sveukupnost svijeta i njegova narav. Bitak nam se nikada ne otkriva kao potpuno jasan, nego nam se u našoj vremenitosti predstavlja kao stalno pitanje, stalno promišljanje sadašnjosti, ali i prošlosti i budućnosti. Istinsko propitivanje onoga što jest ne može biti jedan zatvoreni sustav, to su uvijek fragmentarni pokušaji razumijevanja stvari u njihovoj biti, osluškivanje stvarnosti. Ukoliko se pitanju „Što je metafizika?“ ne pristupi na ovaj način, postoji velika opasnost da zaboravimo bitak, da se umjesto promišljanja onoga što jest kao živoga događanja mišljenja uputimo već dobro uhodanim stazama filozofske tradicije i zanemarimo temeljno pitanje.

Heidegger smatra kako se ovo, u nekoj mjeri, dogodilo i velikim umovima filozofske tradicije kao što su bili Descartes, Nietzsche ili neki njemački idealisti. Oni su pokušali ono što jest razumjeti iz jednoga izvora, bio to *cogito* kao subjekt ili volja za moći, a da pritom nisu uočili kako su zaboravili bitak u njegovoj bitnoj određenosti vremenom. Ukoliko

čovjek iznova zanemaruje ove temeljne probleme filozofije, dolazi u opasnost stvaranja dogmatskih sustava koji nisu ništa drugo nego zaborav bitka, potpuno zanemarivanje njegove biti.

Svatko tko želi razumijevati stvarnost na istinski način, mora preuzeti ovaj stav stalnoga propitivanja svega što jest, uz što manje prijanjanje za bilo kakav dogmatski stav. Iako potpuna objektivnost nije moguća, kao što nije moguća ni spoznaja bitka u njegovoj potpunosti, potrebno je stalno biti *unterwegs*, kako bi Heidegger rekao, promišljati stvarnost u mnoštvenosti njezinih pojava i bogatstvu perspektiva koje nudi. Zauzimanje samo jedne perspektive, pa makar to bila i Heideggerova (tj. ako netko smatra kako je zauzeo Heideggerov stav, jer ispravno razumljena, Heideggerova filozofija ne dopušta takve stvari), nužno stvara dogmatizam, a slijepo vjerovanje najveći je protivnik slobodne misli. Tada nam se bitak iz „Ništa“ pretvara u ništa i gubi se misaoni kompas.

MATE PENAVAL